

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 5. kokous

Aika: 12.10.2016, klo 12:00–16:00

Paikka: VTT, neuvotteluhuone AP107 (Vuorimiehentie 3, Digitalo)

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Miimu Airaksinen, VTT, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, assistant professor Heikki Liimatainen, Tampereen teknillinen yliopisto, lehtori Ilkka Ratinen, Jyväskylän yliopisto, prof. Kristiina Regina, Luonnonvarakeskus.

Sihteeristö: ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo, ympäristöministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto.

Vierailijat: Arto Virtanen, Hill+Knowlton.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:05.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

Tässä kokouksessa alle puolet panelisteista on paikalla. Päätösvaltaisuuden vuoksi tämän kokouksen päätökset alistetaan tarkistettavaksi. Kokouspöytäkirja ja kokousmateriaalit lähetetään lyhyelle kirjalliselle kommentikierrokselle ennen päätösten voimaantuloa.

4. KAISU (keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma)

a. Tilannekatsaus (Heikinheimo)

Heikinheimo kertoi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tilanteesta. Ilmastopaneeli tulee lausumaan suunnitelmasta ja siksi sen tilanteesta on hyvä olla tietoisia. Aiheesta keskusteltiin. Paneelin lausunnon rakentaminen tehdään tiimissä ja koko paneeli hyväksyy sen. Etenkin Ollikainen on ollut paljon mukana valmistelussa ja tämä on hyvä ottaa huomioon. Paneeli on jo menetelmäkehikon kautta ollut tiukasti kiinni suunnitelmassa. Asiaan palataan, kun lausunnon antaminen tulee ajankohtaiseksi.

5. Ajankohtaista

Pariisin ilmastosopimus on ratifioitu. Paneelilta pyydettiin edustajaa Marrakechin ilmastokokoukseen. Puheenjohtajisto nimesi tähän Ollikaisen.

a. Lausunnot valiokunnille

Keskusteltiin lausuntojen tekemiseen liittyvistä toimintatavoista.

b. UK-CCC-yhteistyö

Ollikainen kertoi, että UK:n ilmastopaneeli on ollut meihin yhteydessä. He olisivat kiinnostuneita uuden workshopin järjestämisestä sekä kuulemaan, mitä näkemyksiä meillä olisi mahdollisesta paneelien yhteisestä tutkimuksesta. Asiasta on keskusteltu puheenjohtajiston kokouksessa. Ainakin osallistamiseen, liikenteeseen ja energiatehokkuuteen liittyvät asiat voisivat olla kiinnostavia ja mahdollisia tutkia samoin tavoin kaikissa maissa. Mitä yhteisestä tutkimuksesta ajatellaan ja pyritäänkö jatkamaan kansainvälistä yhteistyötä? Aiheesta keskusteltiin ja yhteydenpitoa UK:n CCC:n kanssa päätettiin jatkaa.

6. Viestintä

Virtanen esitteli viestinnässä tehtyä ja tulevaa. Paneelin uuden kokoonpanon myötä verkkosivujen materiaalia, sisältöjä ja ilmettä on uudistettu. Uudesta logosta on tullut hyvää palautetta. Twitter-tili avattiin noin kaksi vuotta sitten ja nyt seuraajia on jo 809.

Tällä hetkellä on suunnitteilla eduskuntavierailu, jossa cleantech-raportti olisi kärkenä. Tähän liittyen on oltu yhteydessä tulevaisuusvaliokuntaan ja ehdotettu aikoja marraskuussa. Joulukuun kokouksen osalta selvitetään, jos joku isompi toimitus voisi isännöidä kokousta ja samalla päästäisiin keskustelemaan toimittajien kanssa. Tästä saataisiin kaksisuuntaista hyötyä. Lisäksi on valmisteltu Twitterin kyselytuntia ja mahdollista uutiskirjettä, jonka avulla paneelin asioita saataisiin enemmän tietoon. Viestinnän ehdotuksista keskusteltiin.

7. Cleantech

Airaksinen ja Ollikainen kertoivat hankkeen tilanteesta.

Hankkeen raporttia on käsitelty paneelin kokouksissa ja hanke on järjestänyt kaksi pyöreän pöydän keskustelua. Koska cleantech-kärjellä ollaan menossa eduskuntaan, katsotaan nyt paneelin suositukset, jotka on jaettu pöydälle. Ensimmäinen pyöreän pöydän keskustelu oli isoille yrityksille. Toisessa oli mukana pk-yrityksiä, myös ihan pieniä ja uusia yrityksiä. Palautetta ja kommentteja saatiin paljon ja palaute oli osin hyvin erilaista suurten ja pk-yritysten välillä. Näiden perusteella raporttia ja suosituksia on muokattu. Raportin suosituksista keskusteltiin ja niitä muokataan keskustelun pohjalta. Raportin julkistaminen olisi eduskuntatilaisuuden yhteydessä.

8. Tutkimushankkeiden tilannekatsaus

a. Tieteellinen kooste

Suomen IPCC-työryhmän kanssa käydyn keskustelun pohjalta ideasta on kirjattu teksti, joka on jaettu pöydälle. Keskusteluissa ehdotettiin ja sovittiin, että tieteellistä koostetta aletaan tekemään ja että IPCC-ryhmä on valmis olemaan mukana. Työtä koordinoivat Damski ja Ollikainen. Hildén kertoi strategisen tutkimuksen neuvoston olevan kiinnostunut tästä. Kooste pyrittäisiin tekemään ensi vuoden aikana. Tarkoituksena olisi katsoa etenkin sitä, mihin Pariisin prosessit ajavat, mitä 1,5 vs. 2 astetta tarkoittaa, pitäisikö tämän perusteella EU:n ja Suomen ilmastopolitiikka miettiä toisin kuin nyt ja kuinka sopimisvalmius, ymmärrys ja hälytysjärjestelmät ovat kehittyneet. Nimetty työryhmä tekee varsinaisen hankesuunnitelman. Airaksinen tulee työryhmään mukaan. Koosteen sisällöstä keskusteltiin.

b. Ristiriitaiset kannustimet

Siirretään seuraavaan kokoukseen.

c. Osallistaminen

Järvelä kertoi hankkeesta.

Hanke on lähtenyt sisällöllisesti käyntiin, mutta ei hallinnollisesti. Jyväskylän yliopiston lisäksi THL on mukana hankkeessa. Langin kanssa on pidetty palaveri. Mukana on kaksi graduntekijää, kasvatustieteilijä ja yhteiskuntatieteilijä. Kirjallista materiaalia riittää aika paljon, mutta ytimenä kuitenkin näyttäytyisi yhteistyö THL:n kanssa sekä järjestettävät seminaarit. Lanki on korostanut ilmastotoimien, ei ilmastomuutoksen, vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Tämä olisi uudempi ja kiinnostavampi näkökohta. Seminaareissa tulee olemaan viivästymää alkuperäiseen aikatauluun. Ensimmäinen olisi keväällä ja se pidetään THL:n Helsingin tiloissa.

Ratinen kertoi hankkeesta.

Seminaareja pitää seuraavaksi alkaa pohtia. Gradussa kyselylomake on jo lähes pilotoitokunnossa ja pilotoinnin mukana lähdetään yrityksiin. Jonkin verran sivutaan myös cleantechia (esim. millaista osaamista tarvittaisiin, jos yrityksissä halutaan olla mukana cleantechissa).

d. Liikenne

Liimatainen kertoi liikennehankkeen tilanteesta.

Viime kokouksen jälkeen on mietitty liikenteen uusia palveluita ja miten ne vaikuttavat päästöihin. Asiaa on lähestytty siten, että palvelusta riippumatta ytimessä on omasta yksityisautosta luopuminen. Tämän vaikutusta kulkutapajakaumaan ja päästöihin voidaan sitten arvioida. Voidaan katsoa maailmalta löytyviä tutkimuksia yhteiskäyttöautoista. Yhteiskäyttöautoon siirtyminen korvaa 1–2 omaa autoa ja vähentää matkustussuoritetta noin kolmanneksen. Tätä korvataan muilla kulkutavoilla. Tässä päästöt pienenisivät 0,08 miljoonaa tonnia. Tämä on samaa luokkaa kuin viime kokouksessa

esitelty joukkoliikenteen käytön noin kaksinkertaistuminen pitkillä matkoilla. Oleellista on, mikä on kriittinen massa, jolloin vaihtoehdot lähtevät todella toimimaan.

Suomessa sallittiin kolme vuotta sitten raskaammat kuorma-autot liikenteessä. Hankkeessa katsotaan, miten tämä on vaikuttanut. Euroopassa kuorma-autojen maksimimassa on noin 54 tonnia, Ruotsissa 60 tonnia ja Suomessa 76 tonnia. Esim. raakapuukuljetuksissa saadaan pienemmällä liikennemäärällä samat tavarat kuljetettua. Näin on saatu 0,07 miljoonaa tonnia pienemmät CO₂-päästöt verrattuna 60 tonnin painorajaan. Kustannussäästöä on tullut noin 58 miljoonaa euroa. Vaikutus tiestöön on arvion mukaan lisämaksu noin 40 miljoonaa euroa. Kokonaisvaikutus olisi siis plussan puolella. Metsäteollisuus on saanut etua ja yhteiskunta maksaa infran. Tässä on kohtaantokysymys.

Hankkeesta tehdään jonkinlainen tiivis raportti. Jääskeläisen (LVM) kanssa on mietitty palaveria sekä tehdäänkö vielä jotain muuta. Hankkeesta keskusteltiin.

e. Metsä

Siirretään seuraavaan kokoukseen. Hankkeesta on tehty sopimus ja se lähtee nyt etenemään.

9. Päätösaasiat

Päätöksiä on tehty kokouksessa jo pitkin matkaa. Todetaan, että päätökset alistetaan kommenteille. Asiakirjat ja mahdolliset muutokset lähetetään kaikille panelisteille hyväksyttäviksi.

Kaisun lausunto lähenee. Prosessia voisi jo käynnistää ja katsoa työryhmää. Laitetaan asia valmisteluun ja katsotaan etenemistä puheenjohtajistossa.

10. Muut mahdolliset asiat

a. Seuraavat kokoukset

Joulukuun kokous on ti 13.12. klo 12–16 ja se järjestetään mahdollisesti jossain toimituksessa. Virtanen selvittää asiaa.

Kaisusta lausuminen on mahdollisesti alkuvuodesta. Katsotaan, miltä kaisun tilanne näyttää ja laitetaan sitten kokousdoodle. Pienryhmä katsotaan siten, että he ovat valmiustilassa.

11. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:32.